

Михаил Колцов
За акробатите

Твърде приятно зрелище е, когато в цирка клоунът Виталий Лаза-ренко прескача наведнъж цели десет наредени един до друг коня.

Оркестърът спира марша и трепетно замира. Публиката престава да яде семки и също сладостно замира. Облечените с ливреи циркови слу-жители – шалмайстерите, и те професионално замират на арената. Ар-тистът също замира, засилва се малко, после – хоп нагоре, хоп, едно премятане във въздуха, хоп, едно меко приклякане на земята и – настъп-ва всеобщо ликуване. Музиката гърми туш, литаврите дрънчат като нат-рошени буркани, аплодисментите бушуват, шалмайстерите маршируват напред-назад, съпровождайки акробата, който е умилен от одобрението на зрителите.

Общо взето, всичко това е добре известно. Но в тия случаи нас ни занимава един съвсем страничен въпрос, останал и досега без отговор:

Какво мислят за всичко това конете?... Да, същите тези коне, които са привлечени да участвуват в странната, необяснима, загадъчна за тях операция.

Вероятно размишленията на конете относно този цирков номер са най-неопределени. Тъжни, чеховски размишления.

„Тъй – лениво и с безразличие си мислят конете, – пак стана десет и половина, сега пак като вчера ще ни изведат на арената. Ще ни построят във фронт – десет души коне един до друг. Защо пак тъкмо десет – ни-кой не знае. Защо тоя странен човек с широките лилави панталони ще лети над нас и защо, щом прелети, нас веднага ни отвеждат в конюшня-та? Какво значи всичко това, какъв му е смисълът и, главното, каква полза имаме от всичкото това нещо ние, конете, туй не е за нашия конс-ки ум работа...“

Мислят ли конете точно така?

Не се знае.

Възможно е конете нищо да не мислят. Все пак това са коне... Но явления, подобни на току-що описаното при конете, се срещат понякога и в света на хората.

В Москва от ден на ден се разгръща все по-голямо строителство. Промишлено, комунално, жилищно. Центърът на града и особено пок-райнините обрастват с нови многоетажни грамади. На пристигащите в Москва – и наши, и чужденци – шапките им падат пред съветските небостъргачи.

Главното управление на висшите учебни заведения е възложило на „Сталстрой“ да вдигне грамадно здание – общежитие за петнадесет хи-ляди студенти.

Сградата ще бъде нещо невероятно. Пък и предназначението ѝ е твърде важно. Студентите означават кадри. Кадрите – промишленост. Промислеността – петилетката. Петилетката – социализъм. Може ли човек да жали нещо за социализма? И строежът на студентското общежитие се снабдява с всички необходими материали на равна нога с най-важните промишлени строителни обекти.

За жалене – никой не е жалил материалите. Но напоследък взели да се спогледват недоумяващо, взели да си шушукат:

– Абе какви са тия дяволски работи? Къде се дяна цялата сортова стомана? Къде отива, сякаш вдън земята потъва?

– Да, всъщност... Студентското общежитие гълта доста.

– Общежитието е важен обект. Но... нима го строят само от стомана?

– Трудно е да се каже. Не съвсем. Те и цимент взеха сто и единадесет хиляди варела. И греди прибират. Изобщо в нищо не си отказват.

– Затова пък не е сграда като сграда, а чудо на чудесата. Да гледаш, че да се ненагледаш. Има един прозорец на фасадата, дето – представяте ли си – не се разбира къде почва и къде свършва. Чудеса на архитектурата! Същинска революционна архитектурно-строителна хрчка в лицето на отживелия стар свят!

Действително оригиналността на облика на новите студентски общежития не подлежи на никакво съмнение. Действително-прозорецът, който минава като непрекъснатата лента през цялата фасада, поразява с архитектурната си смелост. Прозорецът разсича дългата външна стена от единия до другия край и цялата горна част на стената сякаш виси във въздуха. Архитектът, който е проектирал сградата, може да се каже, бе обърсал сопола на цялата история на архитектурата от Каин до наши дни.

Красивата революционна дързост на инженерите от „Сталстрой“ и особено свързаният с нея небивал преразход на остродефицитни строителни материали не можеше да не предизвика дълбок интерес у съответните органи.

Органите дойдоха, видяха как стоят нещата и от умиление им потекоха сълзи.

Че как да не се умилят? Инженер Валувев, строителят на студентския дом, наистина обърсал сопола на своите събратя архитекти–и живи, и вече покойници. Но за да го обърше, му е била нужна носна кърпа от стомана и бетон. С чудовищни размери и чудовищна стойност.

Външната стена не като че ли, а наистина виси във въздуха.

Поради това тя, външната стена, значи, естествено не може да носи никакъв товар, напротив, самата тя се крепи на вътрешните напречни стълбове чрез сложна система от двойно Т-образни железни греди.

И затова вътрешните стени са се превърнали в капитални, носещи.

И затова вътрешните стени се зидат с циментов разтвор, а външните – с хоросан.

И затова трегерите и плочите са от най-различен вид: железобетонни, гредоред, поставени на ребро дъски, железни греди и какво ли не щете още.

И затова съединението на тия трегери и плочи помежду им представлява нещо невероятно сложно и все не става и не става.

За да покажат смелостта на архитектурните форми, авторите на проекта на студентския дом са прехвърлили и надхвърлили всички най-високи норми за разход на остродефицитни материали, дори тия, отнасящи се за промишленото строителство. По разход на железни греди най-високите норми са надхвърлени със сто и двадесет и две на сто. По разхода на цимент – с двеста и осемдесет на сто. А по отношение на най-дефицитния материал – сортовата стомана, гениалните майстори-строители са достигнали седемстотин и осемдесет – почти осемстотин на сто преразход.

И само по тухлите не са изпълнили тия гении нормата. Изразходвани са само седемдесет и четири на сто от полагаемите се тухли. Тъй де, кой е тоя елегантен архитект, дето в днешно време ще вземе да ти строи с тухли? Та това е, ха, колко старомодно е това! Стомана и бетонец, бетонец и стъкло, стъкло и стомана, а наоколо шевици и дантелки от стомана – само така е прието да се обличат днес къщите, само така стават за пред хората.

Инженери и стопански дейци, ръководители на обекти, секретари на ядки, ударни бригади за борба с преразходите от сутрин до вечер тичат из града с изплезени езици, гледат да откопчат от нейде си десетина варела цимент, половин дузина стоманени греди. Като тичат, честичко минават край грандиозния строеж, край цяла гора стомана и железни греди. Но дори не поглеждат нататък. Обзема ги плахост. По всичко се вижда, че тук се гради някакъв нечуван гигант на тежката промишленост.

А всъщност тук се строи студентско общежитие и в напъните си да докажат някому нещо, архитекти-модаджии прехвърлят теглото на външната стена върху вътрешната, хвърляйки в зиналото гърло на чудовищното си начинание чудовищни порции стомана и цимент.

Запитан относно своите изключителни, прекалено разкошни за времето си архитектурни апетити, инженер Валуев презрително отпрати питащите към утопичните трудове на другаря Сарсович.

Впрочем и самият архитект Валуев благоволи да обясни своята многообещаваща дейност. Той помести в списание „Червено студентство“ статия, излагаща проекта му за общежитието. Статията носи скромното и не недвусмислено заглавие:

„Скок в социализма“

Именно скок. И дори не скок, а пълно салтомортале.

„Прозвището, което в почти всички случаи се смята за упрек към младосите – фантазори, – днес звучи инак. Без фантазия не можем да си представим онова, което още не е било, онзи желан строй и неговото материално оформление, заради които мнозина са дали живота си...“

„След звънеца за събуждане студентът, облечен с обикновена платнена пижама, слиза във физкултурния салон, за да си направи гимнастиката... От този момент нататък напълно затворената нощна кабина започва енергично да се проветрява и това трае целия ден. Влизането в нея до (Настъпването на нощта е забранено. Като направи гимнастиката си, студентът отива в гардероба, където в специален шкаф се намират дрехите му. В непосредствена близост са разположени баните, където той може да вземе душ и да се преоблече. Той завършва тоалета си в бръснарницата...“

„Специално санитарно устройство, вентилация, физически средства на съвременната медицина; душеве и вани, басейн, облъчване с ултравиолетови лъчи, зали за гимнастика, за игри, спортни площадки...“

Както виждате, Валуев скача и надалеч, и нависоко, пък и красиво. Да се възразява срещу подобни скокове, не е за препоръчване. Опасно е. Валуев незабавно ще те обвини в реакционност, в изостаналост, в класова омраза към пролетарското студентство. По-добре да си прехапеш езика, да замреш и мълчаливо да се любиваш.

Все пак обаче, през чии глави скачате вие, другарю Валуев, с вашите нощни кабинни и с ултравиолетовите си облъчвания?

Сега ще ви кажа през чии.

Да не повтаряме отново, че неизвестно с какво право и „Сталстрой“, и вие сте надскочили и най-високите разходни норми и сте откраднали от промишленото строителство огромни количества най-остродефицитни материали, изправяйки се по този начин пред опасност от провал и проваляйки строежа на извънредно важни индустриални обекти.

Но да кажем, че тези материали действително и сериозно са облекчили жилищните нужди на нашето студентство.

Излиза обаче, че заради вашето архитектурно фарфаронство, заради вашия кренвиrhoобразен прозорец са изразходвани в повече греди, стомана и цимент, точно колкото е необходимо, за да се подслонят не петнадесет, а двадесет и пет хиляди души студенти. Накъсо казано, по ваше благоволение десет хиляди учещи се пролетарии ще останат на улицата, ще стоят на студа, развличайки се взаимно с разкази за това как във вашата сграда през целия ден стоят празни и се проветряват херметически затворените „нощни кабинни“.

Та тъкмо през главата на тези десет хиляди пролетарски студенти правите своя изящен скок в социализма вие, архитект Валув, заедно със „Сталстрой“.

Няма що, красив скок.

Но нали не се намираме в цирка?

И под вас, другари акробати, са не десет, а десет хиляди. И не коне, а хора.

Пролетарии! Студенти, които сега нощуват едва ли не един връз друг!

И гледайки вашите скокове над собствените си глави, те ще намерят какво да помислят. И какво да кажат. И какво да направят. С вас, уважаеми акробати!

Може би и те, както в цирка, ще изпратят вашия скок с буря от аплодисменти. Но, без съмнение, тези аплодисменти ще се изсипят върху всички части на телесата ви. И изхождайки от цифрата десет хиляди, това може да се окаже извънредно осезателно.

1930

КРАЙ

© 1930 Михаил Колцов
© 1978 Венцел Райчев, превод от руски

Михаил Кольцов
, 1930

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:
Михаил Колцов
ФЕЙЛЕТОНИ
Първо издание

Подбор и превод от руски ВЕНЦЕЛ РАЙЧЕВ
Редактор ЛИЛИЯНА ГЕРОВА
Оформление ВЛАДИСЛАВ ПАСКАЛЕВ
Рисунка ИВАН ГАЗДОВ
Художник-редактор ЯСЕН ВАСЕВ
Технически редактор ОЛГА СТОЯНОВА
Коректор МАРГАРИТА МИЛЧЕВА

Дадена за набор на 1.11. 1978 г. Подписана за печат юни 1978 г. Излязла от печат юли 1978 г.

Формат 70×90/32. Печатни коли 8 1/2. Издателски коли 4,96. Тираж 30 125. Цена 0,50 лв.

Код 9535321111 04 – 5554-32-78

ДПК „ДИМИТЪР БЛАГОЕВ“ София, ул. „Ракитин“ 2
ДИ „НАРОДНА КУЛТУРА“ София, ул. „Гаврил Генов“ 4

Библиотека „ПАНОРАМА“ № 83. Серия „ХУМОР“ № 6
83-VI-5
София 1978

Михаил Кольцов
ФЕЛЪЕТОНЪ И ОЧЕРКИ
Государственное издательство художественной литературы
Москва 1961

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4430>]